

REPUBLICA MOLDOVA
CONSILIUL RAIONAL GLODENI

PREȘEDINTELE
RAIONULUI GLODENI
MD 4901, or. Glodeni, str.Suveranității,2
tel.(373)24922058 fax(373)24922058
E-mail: consiliu@glodeni.md

REPUBLIC OF MOLDOVA
GLODENI DISTRICT COUNCIL

THE PRESIDENT
OF GLODENI DISTRICT
MD 4901,s. Glodeni, str.Suveranității,2
Tel.(373)24922058 fax (373)24922058
E-mail: consiliu@glodeni.md

Nr. 336 02/1-22

14 septembrie 2023

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
str. Al. Lăpușneanu, nr. 28,
Chișinău, Republica Moldova, MD-2004

Onorată Curte Constituțională, instituția Președintelui raionului Glodeni, Vă aduce la cunoștință faptul că în cadrul Ședinței ordinare a Consiliului raional Glodeni din 08 septembrie 2023, a fost adoptată Decizia Consiliului raional Glodeni nr. 5/21 din 08 septembrie 2023 „Cu privire la sesizarea Curții Constituționale și desemnarea reprezentantului Consiliului raional Glodeni la Curtea Constituțională”, prin intermediul căreia Consiliul raional Glodeni înaintează Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea privind exercitarea controlului constituționalității unor prevederi din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.04.2014 și Legea nr. 257 din 17.08.2023 pentru modificarea Codului Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate.

În această ordine de idei, se anexează Decizia Consiliului raional Glodeni nr. 5/21 din 08 septembrie 2023 și sesizarea prezentată în conformitate cu art. 25 lit. j) al Legii cu privire la Curtea Constituțională nr. 317-XIII din 13.12.1994 și art. 38 alin. (1) lit. j) și art. 39 Codului jurisdicției constituționale nr. 502-XIII din 16.06.1995 cu privire la controlul constituționalității unor prevederi din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014 și Lega pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr.152/2014 și abrogarea Legii nr.1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate nr. 257 din 17.08.2023, semnată de reprezentantul Consiliului raional Glodeni, dl. Ion COJOCARI, Președinte al raionului Glodeni.

Cu deosebit respect,

Președintele raionului Glodeni

Ion COJOCARI

p/e 10:16
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 208 a
" 15 " 09 2023

DECIZIE

din 08 septembrie 2023

nr.5/21

Cu privire la sesizarea Curții Constituționale și desemnarea reprezentantului Consiliului raional Glodeni la Curtea Constituțională

În conformitate cu art. 43 alin. (1) lit. m), lit. t¹), art. 46 ale Legii privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006, Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28 decembrie 2006, art. 7, 109, 113, 134, 135 alin. (1) lit. a) ale Constituției Republicii Moldova, art. 24, 25 alin. (1), lit. j) ale Legii nr. 317 din 13.12.1994 cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 alin. (1) lit. j) al Codului Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16.06.1995, Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.04.2014, Legea nr. 257 din 17.08.2023 pentru modificarea Codului Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate

Consiliul raional Glodeni DECIDE :

1. Se înaintează Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea privind exercitarea controlului constituționalității unor prevederi din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.04.2014 și Legea nr. 257 din 17.08.2023 pentru modificarea Codului Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate publicată în Monitorul Oficial Nr. 335-337 art. 592 din 01.09.2023 (se anexează);
2. Se aprobă conținutul sesizării privind exercitarea controlului constituționalității unor prevederi din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.04.2014 și Legea nr. 257 din 17.08.2023 pentru modificarea Codului Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și abrogarea Legii nr. 1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate;
3. Se desemnează Președintele raionului Glodeni, dl. Ion COJOCARI, pe perioada mandatului, pentru a reprezenta și susține poziția Consiliului raional Glodeni în fața Curții Constituționale, cu referire la prezenta sesizare;
4. Se acordă următoarele împuterniciri reprezentantului indicat la pct.3, după cum urmează:
 - a) să semneze sesizarea privind controlul constituționalității;
 - b) să efectueze modificări în sesizare, conform legislației în vigoare;
 - c) să susțină argumentele la care se face referire în sesizare;
 - d) să aibă acces la lucrările dosarului;
 - e) să prezinte argumente și să participe la examinarea acestora;
 - f) să pună întrebări altor participant la proces;
 - g) să facă declarații, să prezinte explicații verbale și scrise și să obiecteze împotriva declarațiilor, argumentelor și considerațiilor altor participant la proces.
5. Responsabil de executarea prezentei decizii se desemnează Președintele raionului Glodeni, dl. Ion COJOCARI;

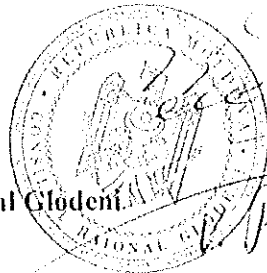
6. Controlul executării prezentei decizii se pune în seama Comisiei de specialitate pentru probleme de drept, disciplină și etică (Președinte, dl. Vitali Dichii).

Președintele ședinței

Ion Maican

Secretar al Consiliului raional Glodeni

Vasile Pelin

Anexa la Decizia Consiliului
raional Glodeni
Nr. 5/21 din 08.09.2023

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

*str. Al. Lăpușneanu, nr. 28,
Chișinău, Republica Moldova, MD-2004*

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. j) al Legii cu privire la Curtea Constituțională nr. 317-XIII din 13.12.1994 și art. 38 alin. (1) lit. j) și art. 39 Codului jurisdicției constituționale nr. 502-XIII din 16.06.1995

cu privire la controlul constituționalității unor prevederi din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014 și Lega pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr.152/2014 și abrogarea Legii nr.1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate nr. 257 din 17.08.2023

I. Subiectul sesizării:

Consiliul Raional Glodeni.

II. Obiectul sesizării:

Controlul constituționalității unor prevederi din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014 și Lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr.152/2014 și abrogarea Legii nr.1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate nr. 257 din 17.08.2023:

Codul Educației nr. 152/2014 - Articolul 48. Structurile de conducere ale organului local de specialitate în domeniul învățământului
 [...] (4) Conducătorul organului local de specialitate în domeniul învățământului este desemnat prin concurs, organizat în baza regulamentului aprobat de Ministerul Educației și Cercetării, și numit în funcție, pentru un termen de 4 ani, prin decizia autorității administrației publice locale de nivelul al doilea/prin hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei. Una și aceeași persoană nu poate deține funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului mai mult de 8 ani, indiferent de întreruperile din activitate.

Legea nr. 257/2023 – Art. II

[...] (2) Raporturile de serviciu ale conducătorilor organelor locale de specialitate în domeniul învățământului de la a căror numire în funcție au trecut mai mult de 4 ani, ale celor care nu au fost numiți prin concurs, precum și ale conducătorilor care au fost numiți pe perioadă nedeterminată încetează de drept la data expirării termenului de 45 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(3) Constatarea încetării de drept a raporturilor de serviciu conform alin.(2) se face prin act administrativ al autorităților cu competențe legale de numire în funcție, care se emite în termen de cel mult o lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi și este adus la cunoștința persoanelor respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare.

(4) În cazul neemiterii, de către autoritățile cu competențe legale de numire în funcție, a actului administrativ în termenul prevăzut la alin.(3), constatarea încetării de drept a raporturilor de serviciu conform alin.(2) se face prin act administrativ emis de ministrul educației și cercetării, care se aduce la cunoștința persoanelor respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare.

(5) Prevederile alin.(2)–(4) se aplică în mod corespunzător în cazul în care funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului este

exercitată prin asigurarea interimatului sau este exercitată temporar de către adjunetul titularului funcției publice în cauză.

(6) În termen de cel mult 6 luni de la data încetării de drept a raporturilor de serviciu în condițiile alin.(2) din prezentul articol, autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea/Adunarea Populară a Găgăuziei organizează concursuri pentru ocuparea funcției de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului și numesc/numește în funcție persoanele care au promovat și câștigat concursul, conform art.48 alin.(4) din Codul educației nr.152/2014.

(7) În perioada de până la numirea prin concurs a conducătorilor organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, conducerea organelor locale de specialitate în domeniul învățământului este exercitată de către conducătorii interimari desemnați de Ministerul Educației și Cercetării. În calitate de conducător interimar al organului local de specialitate în domeniul învățământului poate fi și persoana ale cărei raporturi de serviciu au încetat de drept în condițiile alin.(2), inclusiv dacă aceasta a deținut funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului mai mult de 8 ani.

(8) Persoanele ale căror raporturi de serviciu au încetat de drept în condițiile alin.(2) și care au deținut funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului mai mult de 8 ani pot participa la concursul pentru ocuparea funcției de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului pentru încă cel mult un mandat de 4 ani.

(9) În termen de 35 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Ministerul Educației și Cercetării va aproba regulamentul prevăzut la art.48 alin.(4) din Codul educației nr.152/2014. [...]

III. Cadrul normativ pertinent

Constituția Republicii Moldova

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 109 Principiile de bază ale administrării publice locale

(1) Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

(2) Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

(3) Aplicarea principiilor enunțate nu poate afecta caracterul de stat unitar.

Articolul 112 Autoritățile sătești și orășenești

(1) Autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și în orașe, sînt consiliile locale alese și primarii aleși.

(2) Consiliile locale și primarii activează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din sate și orașe.

(3) Modul de alegere a consiliilor locale și a primarilor, precum și atribuțiile lor, este stabilit de lege.

Articolul 113 Consiliul raional

(1) Consiliul raional coordonează activitatea consiliilor sătești și orășenești în vederea realizării serviciilor publice de interes raional.

(2) Consiliul raional este ales și funcționează în condițiile legii.

(3) Raporturile dintre autoritățile publice locale au la bază principiile autonomiei, legalității și colaborării în rezolvarea problemelor comune.

Articolul 134 Statutul

(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolul 135 Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituția;

c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;

e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova;

f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și

imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;

g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție;

h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

(2) Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

IV. Expunerea pretinselor încălcări și argumentarea cerințelor, Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

1. Contextul depunerii acestei sesizări

1.1. La data de 16 august 2023 deputatul în Parlamentul Republicii Moldova Eugeniu Sinchevici, a înregistrat la Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media Amendament la proiectul de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr.152/2014 și abrogarea Legii nr.1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate nr. 126 din 04.05.2023, numărul de înregistrare – ES nr. 23/03-140 din 16 august 2023.

1.2. La data de 17 august 2023 Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a aprobat la 3-lea raport pentru lectura II, în care a fost inclus Amendamentul Deputatului Eugeniu Sinchevici cu nr. ES nr. 23/03-140 din 16 august 2023, însă fără ca acesta să fie indicat în motivarea raportului.

1.3. Tot, la data de 17 august 2023 în sesiunea extraordinară Parlamentul Republicii Moldova prin votul doar a fracțiunii PAS a aprobat în lectura II proiectul de lege menționat *supra*, inclusiv amendamentul prin care s-au propus modificările criticate.

1.4. La data de 1 septembrie 2023 Legea nr. 257/2023 a fost publicată în Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 335-337 art. 592 și a intrat în vigoare la data de 1 septembrie 2023.

2. Argumentarea incidenței dreptului la autonomia locală:

2.1. Alineatul (4) art. 48 Codului Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 stabilește Structurile de conducere ale organului local de specialitate în domeniul învățământului (*de exemplu, DGETS mun. Chișinău, Direcția Învățământ Hîncești, Direcția Învățământ General Cimișlia, etc.*) care includ: consiliul de administrație, consiliul consultativ și conducătorul organului local respectiv. Consiliul de administrație este constituit prin ordinul Conducătorului organului local respectiv,

iar componența nominală a Consiliului consultativ se aprobă prin Decizia APL de nivelul al doilea, iar în UTA Găgăuzia – prin hotărîrea Adunării Populare a Găgăuziei.

2.2. Deci, norma respectivă recunoaște și stabilește competența administrației publice locale în numirea/ alegerea membrilor structurilor de conducere unui organ local; ceea ce este în corespundere cu principiul autonomiei locale prevăzute de art. 109 și art. 111 Constituției Republicii Moldova.

2.3. Însă, fața de Conducătorul organului local din domeniul învățământului deja sunt aplicate reguli diferite: Regulamentul privind organizarea concursului pentru funcția de conducător al organului local respectiv se aprobă de Ministerul Educației și Cercetării.

2.4. Norma criticată din alineatul (4) art. 48 Codului Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 nu doar vine în contradicție cu principiul constituțional de autonomie locală, precum este descris în continuare, dar și indirect încalcă acest principiu și în cazul constituirii Consiliului de administrație. Or, odată cu numirea conducătorului organului local de specialitate conform normei criticate, acesta va avea competența de a constitui consiliul de administrație fără a avea necesitatea de a consulta, cel puțin, opinia administrației publice locale.

2.5. În acest context devine și mai importantă procedura de numirea conducătorului, care în redacția actuală a art. 48 alin. (4) Codului Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 este reglementată integral de administrația publică centrală – Ministerul Educației și Cercetării. Formalitatea de numirea conducătorului de către APL de nivelul al doilea/ Adunarea Populară a Găgăuziei este anume formalitate, or odată cu stabilirea regulilor și procedurii de desfășurare concursului, APL / Adunarea Populară a Găgăuziei vor avea doar competența de a emite un act de confirmare în baza concursului organizat și desfășurat de APC.

2.6. Conform art. 109, alin. (1)-(2) din Constituție, citate *supra*, principiul autonomiei locale și descentralizării serviciilor publice, independența decizională și funcțională ale APL, sunt principii indispensabile unui stat de drept.

2.7. Cu referire la întinderea principiului autonomiei locale, Curtea Constituțională a reținut în Hotărârea 2 din 28.01.2014:

"[...] 90. Potrivit jurisprudenței sale anterioare, Curtea reiterează că un element de bază al regimului constituțional îl constituie administrația publică locală. Fiind chemată să soluționeze problemele de interes local, ea joacă un rol important în dezvoltarea unităților administrativ-teritoriale și în asigurarea activității serviciilor publice.

91. Conform art. 109 alin. (1) din Constituție, administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

92. Alineatul (2) al acestui articol constituțional prevede că autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

93. Astfel, prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efectivă a colectivităților locale de a rezolva și de a gira în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populației locale, o parte importantă din treburile publice.

94. În Hotărârea nr. 17 din 5 august 2003, Curtea a statuat: „Considerând administrația publică locală ca o parte componentă a autorităților publice ale statului, Constituția obligă statul să contribuie la dezvoltarea și protejarea administrației publice locale, care, în limitele competențelor sale, este autonomă. [...] Autonomia locală înseamnă dreptul colectivităților de a-și satisface propriile interese legale fără amestecul autorităților centrale, ea constituie un complex de atribuții date în competența organelor de administrare publică locală. Atribuțiile transmise acestor organe sunt reglementate de lege, iar statul exercită, prin forme specifice, controlul asupra modului în care ele se execută.”

95. Suplimentar principiului autonomiei locale, Curtea ține să invoce și principiul subsidiarității, ca parte a principiului descentralizării administrative, care, potrivit art. 3 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă, presupune exercitarea responsabilităților publice de către autoritățile care sunt cel mai aproape de cetățeni, cu excepția cazurilor în care intervenția autorităților de nivel superior prezintă avantaje evidente ce rezultă din volumul și natura responsabilităților și din necesitatea de a asigura eficacitatea acțiunii publice.

96. În vederea exercitării competențelor constituționale în materie de legiferare, prevăzute de articolul 72 alin. (3) lit. f) din Constituție, Parlamentul a adoptat Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, care la articolul 3 alin. (1) reia principiile constituționale de bază ale administrării publice locale, iar la alineatul (2) definește modul de realizare a principiului autonomiei locale prin autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară.”

2.8. În aceeași ordine de idei, art. 1 din Legea nr. 435 din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă, prevede că: ”În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni:

autonomie locală – dreptul și capacitatea efectivă a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona, în condițiile legii, sub propria lor responsabilitate și în interesul populației locale, o parte importantă din treburile publice;

autonomie decizională – dreptul autorităților publice locale de a adopta liber decizii, în condițiile legii, fără intervenții din partea altor autorități publice, în scopul realizării intereselor sale;

autonomie organizațională – dreptul autorităților publice locale de a aproba, în condițiile legii, statutul, structurile administrative interne, modalitățile de funcționare a acestora, statele și organigrama lor, precum și de a institui persoane juridice de drept public de interes local;

autonomie financiară și bugetară – dreptul autorităților publice locale de a dispune de resurse financiare proprii suficiente și de a le utiliza liber, în condițiile legii, prin adoptarea propriilor bugete locale;

competențe – ansamblul de drepturi și obligații ale autorităților publice locale în domeniile de activitate care le sunt stabilite.”

2.9. Potrivit art. 3, lit. a) din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă: Descentralizarea administrativă are la bază următoarele principii: a) principiul autonomiei locale, care presupune garantarea dreptului și capacității efective a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona, conform legii, sub propria lor responsabilitate și în interesul populației locale, o parte importantă din treburile publice.

2.10. Raportând principiul constituțional al autonomiei locale și cel al descentralizării administrative la prezenta speță, aceasta ar însemna dreptul administrației publice locale de decide asupra modalității de organizare a întrebărilor locale (i.e. *de a numi efectiv conducătorul unei structuri locale în domeniul învățământului conform regulilor stabilite de APL, în baza unui concurs autentic organizat de APL*), fără implicarea din partea administrației publice centrale (e.g. Guvern, Parlament sau Ministerul Educației și Cercetării), cu condiția respectării prevederilor legale.

2.11. Un alt aspect, la fel de important se regăsește în alin. (2) – (9) art. II Legii nr. 257/2023, care evidențiază dimensiuni importante legate de procesul de numire și desemnare a conducătorilor organelor locale de specialitate în domeniul învățământului (OLSDÎ), precum și consecințele, implicațiile acestor modificări, inclusiv încălcarea dreptului constituțional la muncă a persoanelor care activează la moment în aceste funcții, pe lângă încălcarea principiului constituțional al autonomiei locale.

2.12. Atragem atenția Înaltei Curți asupra faptului că prin aceste prevederi finale și tranzitorii este suprimată încă o dată autonomia locală și acordată competența APC de a substitui APL. Astfel, alineatul (3) art. II Legii nr. 257/2023 impune APL să emită în termen de 1 lună din data intrării în vigoare legii (adică până la 01 octombrie 2023) act administrativ individual de constatarea faptului încetării raporturilor de muncă în baza alineatului (1) art. II din aceeași Lege. Cu alte cuvinte, APL este lipsit de orice autonomie decizională și, precum am menționat *supra*, trebuie să legifereze formal decizia deja adoptată.

2.13. În aceeași ordine de idei, în cazul în care APL nu va adopta acest act administrativ, alineatul (4) art. II din aceeași Lege stabilește că APC (Ministerul

Educației și Cercetării) va emite actul respectiv, subrogând în competențe APL, prin ee, în opinia autorului sesizării, se încalcă principiul autonomiei decizionale a APL, parte integrantă autonomiei locale prevăzute de art. 109 și art. 111 Constituției Republicii Moldova.

2.14. Important de analizat și motivarea introducerii acestor prevederi criticate, or autorul amendamentului și nici Comisia de specialitate a Parlamentului Republicii Moldova nu au explicat necesitatea sau oportunitatea subminării autonomiei locale prin aceste prevederi. O concluzie evidentă este că majoritatea parlamentară a prevăzut nemulțumirea administrațiilor publice locale și deliberat a introdus alineatul (4) art. II Legii nr. 257/2023 pentru a obține scopul neconstituțional.

2.15. În aceiași ordine de idei, în contextul desfășurării alegerilor locale generale, propunerile legate de modificarea Codului Educației al Republicii Moldova, așa cum au fost adoptate, dobândesc o importanță deosebită și necesită atenție sporită. Astfel de modificări parvenite cu încălcări grave de respectare a procedurii (precum descriem în continuare), pot avea un impact semnificativ asupra structurilor și funcționării sistemului de educație, precum și asupra rolului administrației locale și asupra factorului politic în acest context.

2.16. Argumentele expuse *supra* sunt valabile și în cazul prevederilor din alineatul (7) art. II Legii nr. 257/2023. Or, pe lângă faptul că raporturile de muncă a conducătorilor dintr-un organ local de specialitate se încetează de drept cu posibilitatea emiterii actului administrativ în acest sens de către Ministerul Educației și Cercetării, același organ central va numi persoanele ce vor asigura interimatul funcțiilor devenite vacante. Astfel, se încalcă și principiul autonomiei organizaționale, parte integrantă autonomiei locale.

3. Argumentarea incidenței dreptului la autonomia locală și restrîngerii exercițiului unor drepturi constituționale prin prisma încălcării procedurii de adoptare:

3.1. Precum am menționat *supra*, Amendamentul prin care s-au propus modificările legislative criticate, a fost înregistrat la data de 16 august 2023 și votat la data de 17 august 2023. Important de menționat este că amendamentul respectiv nu a venit să modifice textul proiectului de lege în sensul formulărilor, ci prin acesta au fost introduse norme noi, ne-supuse consultărilor publice și/sau avizării de autorități competente (Centrul Național Anticorupție, Direcția Generală Juridică a Parlamentului, Guvernul Republicii Moldova, Congresul Autorităților Locale din Moldova, nici de societatea civilă).

3.2. În context, considerăm că este o încălcare gravă a principiilor activității de legiferare, și anume asigurarea transparenței, publicității și accesibilității (art. 3 alin. (1) lit. e) din Legea cu privire la actele normative nr. 100/2017).

3.3. Art. 32 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 dispune expres: „Proiectele actelor normative care țin de domeniile de competență ale Procuraturii Generale, Comisiei Electorale Centrale, Băncii Naționale a Moldovei, Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, precum și ale altor autorități publice autonome, se transmit obligatoriu spre avizarea acestora. Proiectele actelor normative care reglementează activitatea economică se transmit spre avizare Consiliului Concurenței.”

3.4. Art. 30 lit. g) din Legea nr. 100/2017 dispune că nota informativă la proiectul de act normativ trebuie să conțină informație cu privire la avizarea și consultarea publică a proiectului.

3.5. Din informația disponibilă, dar și reieșind din nota informativă a proiectului de lege adoptat, contrar prevederile legale exprese menționate supra, amendamentul prin care au fost introduse norme noi și care nu au fost prevăzute în proiectul inițial, nu a fost transmis către Congresul Autorităților Locale din Moldova spre avizare.

3.6. Art. 12 alin. (5) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional dispune expres: „Sinteza recomandărilor parvenite se va plasa pe pagina web oficială a autorității publice, se va afișa la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau se va difuza în mass-media centrală sau locală, după caz.”

3.7. În același timp, art. 12 alin. (6) din Legea nr. 239/2008 dispune: „Proiectul de decizie se transmite spre examinare autorității competente împreună cu sinteza recomandărilor”.

3.8. Concomitent, art. 32 alin. (6) din Legea nr. 100/2017 dispune: „În urma avizării și consultării publice, autorul proiectului întocmește sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice, precum și sinteza recomandărilor reprezentanților societății civile, conform unuia dintre modelele indicate în anexele nr. 2 și nr. 3. Sinteza obiecțiilor și propunerilor și sinteza recomandărilor pot fi incluse într-un singur document (denumit în continuare – sinteză)”.

3.9. În același timp, art. 35 alin. (6) din Legea nr. 100/2017 dispune: „După recepționarea raportului de expertiză anticorupție, autorul proiectului completează nota informativă la proiect cu informația privind constatările acestei expertize și, după caz, include în sinteză obiecțiile și propunerile Centrului Național Anticorupție.”

3.10. Art. 30 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 dispune: „Dacă, în urma avizării și supunerii expertizei, proiectul a suferit modificări, nota informativă trebuie modificată în modul corespunzător.”

3.11. Nerespectarea prevederilor legale citate *supra* de asemenea reprezintă încălcarea Constituției Republicii Moldova, atât a prevederilor art. 109 și art. 111, cât și a art. 54.

3.12. În această ordine de idei, lipsa consultărilor unor modificări atât de importante cu CALM, reprezintă încălcarea principiului autonomiei locale prin impunerea unor reguli noi fără, cel puțin, a întreba opinia autorităților publice locale. Faptul consultării proiectului inițial, care în nici o formă nu a prevăzut modificări legislative criticate, nu poate echivala cu respectarea principiului transparenței și publicității.

3.13. Aprobarea modificărilor criticate la distanța de 1 zi din data înregistrării lor încalcă și principiul accesibilității, or face imposibilă prezentarea și opiniei nesolicitate sau atragerea atenției societății asupra problemei sociale importante.

3.14. În aceeași ordine de idei, lipsa consultărilor autentice și avizelor necesare a făcut imposibilă analiza proporționalității restrîngerii dreptului la muncă cu situația care a determinat-o și nici analiza corespunzătoare dacă această restrîngere atinge existența dreptului pentru persoanele vizate, ceea ce vine în contradicție cu prevederile art. 54 Constituției Republicii Moldova.

4. ARGUMENTAREA CERINȚEI SUSPENDĂRII ACȚIUNII NORMELOR CONTESTATE

5.1 Art. 7¹ Codului jurisdicției constituționale nr. 502/1995 și art. 25¹ Legii cu privire la Curtea Constituțională nr. 317/1994 prevăd: (1) Acțiunea actelor supuse controlului constituționalității, sesizate în modul corespunzător la Curtea Constituțională, care afectează sau se referă la domeniile stabilite la alin.(2) poate fi suspendată pînă la soluționarea în fond a cauzei cu emiterea unei decizii sau hotărîri definitive.

(2) Se poate dispune suspendarea acțiunii:

1) actelor care afectează sau se referă la următoarele domenii:

a) suveranitatea și puterea de stat;

b) drepturile și libertățile fundamentale ale omului;

c) democrația și pluralismul politic;

d) separația și colaborarea puterilor;

e) principiile fundamentale privind proprietatea;

f) unitatea poporului și dreptul de identitate;

g) securitatea economică sau financiară a statului;

h) alte domenii pentru care Curtea Constituțională consideră necesară suspendarea acțiunii actului contestat, în vederea evitării prejudiciilor și consecințelor negative iminente;

2) actelor cu caracter individual emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova sau de Guvern, care se referă la persoanele oficiale de stat exponente ale unui interes public și/sau politic deosebit.

5.2 Prin art. 48 alin. (4) din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și art. II alin. (2) -- (9) din Legea pentru modificarea Codului educației al

Republicii Moldova nr.152/2014 și abrogarea Legii nr.1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate nr. 257/2023 au fost instituite norme care au ca consecința destituirea din funcție / încetarea raporturilor de muncă a peste 30 de persoane în termen de 45 de zile din data de 1 septembrie 2023.

5.3 În realitate, având în vedere că interimatul funcțiilor va fi asigurat, în mare parte, de alte persoane, numite imediat de APC, există risc iminent că și alte persoane din cadrul acestor organe locale de specialitate din domeniul învățământului pot fi demiși din funcțiile deținute, ceea ce pune în pericol un număr nedeterminat de familii de a rămâne fără sursa de venit.

5.4 Important este că în cazul admiterii acestei excepții și declarării neconstituționale prevederilor criticate, revenirea în funcție a persoanelor demise și restabilirea drepturilor lor, va fi dificilă, având în vedere instituirea interimatului imediat prin procedura prevăzută de modificările contestate.

5.5 Un alt argument în susținerea poziției de suspendarea acțiunii prevederilor contestate, reprezintă legalitatea actelor emise de conducătorii ce vor asigura interimatul. Toate aceste argumente sunt relevante având în vedere termenul mic stabilit prin norme legale supuse verificării constituționalității -- încetarea raporturilor de muncă la data de 15 octombrie 2023 cu emiterea actului administrativ în acest sens până la 1 octombrie 2023.

5.6 Sunt relevante constatările Înaltei Curții în Decizia nr. 144/2021:

"11. În acest sens, pe 6 septembrie 2021, Președintele Republicii a emis Decretul nr. 147-IX privind încetarea de drept a mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere. Pe aceeași dată, Președintele Republicii a emis Decretul nr. 148-IX privind constituirea Comisiei pentru organizarea și desfășurarea concursului de selectare a candidatului la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor din rândul societății civile.

12. Având în vedere că a fost declanșat procesul de desemnare a unui nou membru în Consiliul Superior al Procurorilor, Curtea reține că, în eventualitatea în care va declara neconstituțional articolul 76 alin. (1) lit. i¹) din Legea cu privire la Procuratură (care se referă la încetarea *ope legis* a mandatului membrilor Consiliului Superior al Procurorilor) și Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 147-IX din 6 septembrie 2021, fără a suspenda acțiunea actelor respective, hotărârea sa va fi lipsită de efectivitate, dat fiind caracterul ei *ex nunc* obișnuit.

13. Din aceste motive, Curtea va dispune suspendarea acțiunii articolului 76 alin. (1) lit. i¹) din Legea cu privire la Procuratură și a Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 privind încetarea de drept a mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere, până la soluționarea cauzei.

14. Totodată, Curtea reține că pentru a fi respectat principiul loialității constituționale (a se vedea HCC nr. 7 din 18 mai 2013, § 49; HCC nr. 33 din 10 octombrie 2013, § 50; HCC nr. 30 din 8 decembrie 2015, § 43), Președintele Republicii trebuie să aștepte soluția Curții Constituționale cu privire la această sesizare și să suspende procesul de numire a unui nou membru în Consiliul Superior al Procurorilor (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 9 din 14 februarie 2014, § 68; HCC nr. 12 din 7 mai 2020, § 88; DCC nr. 137 din 7 decembrie 2020, § 12; DCC nr. 20 din 16 februarie 2021, § 5).

5.7 Astfel, considerăm că practica Curții Constituționale și argumentele invocate permit să admită cerința de suspendarea acțiunii prevederilor contestate.

V. Cerințele sesizării:

ONORATĂ CURTE! Prin prezenta solicit:

1. controlul constituționalității alin. (4) art. 48 din Controlul constituționalității unor prevederi din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014;
2. controlul constituționalității alin. (2) – (9) art. II din Lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr.152/2014 și abrogarea Legii nr.1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate nr. 257 din 17.08.2023;
3. suspendarea acțiunii alin. (4) art. 48 din Controlul constituționalității unor prevederi din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014;
4. suspendarea acțiunii alin. (2) – (9) art. II din Lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr.152/2014 și abrogarea Legii nr.1070/2000 privind aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate nr. 257 din 17.08.2023.

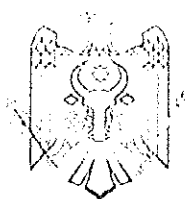
VI. Alte date referitoare la obiectul sesizării

VII. Nomenclatorul documentelor anexate

VIII. Semnătura subiectului:

Declar pe propria răspundere că informațiile prezentate în această sesizare sunt veridice.

Cu respect,
Ion Cojocari
Președintele Raionului Glodeni

DECIZIE

Din 10 decembrie 2019

nr. 11/4

Cu privire la alegerea Președintelui raionului Glodeni

Examinînd propunerile consilierilor, demersul nr. 2186 01/01-5 din 26.11.2019, demersul nr.2250 01/1-5 din 10.12.2019 și în conformitate cu art. 43 aliniatul (1) lit. k), art. 49 aliniatul (1), art. 50 aliniatul (4), din Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006, art. 6 aliniatul (1) și (2) al Legii cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică nr.199 din 16.07.2010.

Consiliul raional Glodeni DECIDE :

1. Se alege în funcție de Președinte al raionului Glodeni (îdp) dl. COJOCARI Ion.
2. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării.

Președintele ședinței

Băicean Mihai

Secretarul Consiliului raional Glodeni

Vasile Pelin

Conform originalului:

Secretarul Consiliului raional Glodeni

Vasile Pelin